

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DIGITÁLNÍ UČEBNÍ MATERIÁL

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0969
Název školy	Gymnázium Česká a Olympijských nadějí, České Budějovice, Česká 64
Název materiálu	VY_32_INOVACE_ZSV_1_4_ZIK_07_VYHLASENI_STATU_I ZRAEL
Autor	Mgr. Martin Zikmunda
Tematický okruh	Antisemitismus a holocaust
Ročník	1. – 4.
Datum tvorby	31.12.2013
Anotace	Vyhlášení státu Izrael
Metodický pokyn	Pracovní list je určen jako výuková pomůcka se zaměřením na mezipředmětové vztahy předmětů dějepis, základy společenských věd, zeměpis i jako materiál k samostudiu. Možnosti využití: promítání, práce jednotlivců nebo dvojic u PC, vtištění pracovního listu.
Pokud není uvedeno jinak, použitý materiál je z vlastních zdrojů autora.	

Pracovní list

Vyhlášení státu Izrael

Využitelné pomůcky:

Atlas světa, Slovník cizích slov, internetové zdroje

Seznam citací:

¹ AUTOR NEUVEDEN. *Izrael* [online]. [cit. 31.12.2013]. Dostupný na WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Izrael#Vyhl.C3.A1.C5.A1en.C3.AD_nez.C3.A1vislosti_a_prvn.C3.AD_roky

² AUTOR NEUVEDEN. *Plán OSN na rozdělení Palestiny* [online]. [cit. 31.12.2013]. Dostupný na WWW:

http://cs.wikipedia.org/wiki/P1%C3%A1n_OSN_na_rozd%C4%9Blen%C3%AD_Palestiny

⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Izrael* [online]. [cit. 31.12.2013]. Dostupný na WWW:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:UN_Partition_Plan_For_Palestine_1947-cs.png

⁵ Obrázek zpracován pomocí volného softwaru „Zoner Callisto 5 FREE“

⁷ Obrázek zpracován pomocí volného softwaru „Zoner Callisto 5 FREE“

Výchozí text

Vyhlášení státu Izrael¹

Po roce 1945 se vyostřil konflikt mezi Spojeným královstvím a Židy, kteří Brity obviňovali z neochoty plnit své závazky a stranění Arabům. Po sérii teroristických útoků na britské síly (např. útoku na hotel King David) se britská vláda v roce 1947 vzdala svého mandátu v Palestině. Nově vytvořená Organizace spojených národů (OSN) přijala 29. listopadu 1947 Plán OSN na rozdělení Palestiny, podle něhož se území mělo rozdělit na arabský a židovský stát a Jeruzalém měl zůstat pod mezinárodní správou OSN jako *corpus separatum*. Židé plán přijali, přestože 75 % území, které jim bylo přiřknuto, byla poušť, zatímco Liga arabských států a Vysoká arabská komise plán odmítly s odůvodněním, že porušuje „ustanovení Charty OSN, které dává národu právo na určení svého vlastního osudu“.

14. května 1948, den před ukončením Britského mandátu Palestina, byla vyhlášena nezávislost Státu Izrael. V době vzniku Izraele žilo na území někdejšího britského mandátu 1,2 miliónu Arabů a 650 tisíc Židů. Druhý den po vyhlášení nezávislosti armády pěti arabských států Izrael napadly, a rozpoutaly tak První arabsko-izraelskou válku. Po více než roce bojů bylo vyhlášeno příměří a stanoveny dočasné hranice, známé jako Zelená linie. Jordánsko anektovalo území Judeje a Samaří, známé spíše jako Západní břeh Jordánu, a Východní Jeruzalém. Egypt převzal kontrolu nad Pásmem Gazy. 11. května 1949 byl Izrael přijat do OSN. Podle odhadů OSN během této války opustilo zemi na 711 tisíc Arabů, tj. zhruba 80 % dřívější arabské populace a osud těchto uprchlíků dodnes zatěžuje arabsko-izraelské vztahy.

První léta židovského státu byla poznamenána obrovskou imigrační vlnou přeživších holocaustu a Židů, kteří byli vyhnáni z arabských zemí. Během deseti let (1948–1958) vzrostla populace Izraele z 800 tisíc na 2 miliony. Nově příchozí byli většinou nemajetní a byli ubytováni v provizorních uprchlických táborech, známých jako *ma'abarot*.

V roce 1956 vypukla Suezská krize, způsobená tím, že Egypt znárodnil Suezský průplav a uzavřel Tiranskou úžinu. Izrael se rozhodl spojit s Francií a Spojeným královstvím, zaútočil na Egypt a pokusil se získat zpět přístup k Rudému moři. Dobil sice Sinajský poloostrov, pod diplomatickým tlakem USA a Sovětského svazu se však stáhl výměnou za právo plavit se v Rudém moři a průplavu.

Počátkem následující dekády se Izraeli podařilo v Argentině zajmout Adolfa Eichmanna, tvůrce „konečného řešení“ židovské otázky, a postavit ho v Izraeli před soud. Proces velmi přispěl k tomu, že si veřejnost uvědomila rozměry holocaustu, a dodnes je Eichmann jediným člověkem odsouzeným izraelským soudem k trestu smrti.

OSN a Izrael²

Protože se Britům v rámci Britského mandátu Palestina nepodařilo najít řešení, které by uspokojovalo Arabů i Židy, obrátili se na nově vzniklou Organizaci spojených národů. K vyřešení tohoto problému byla 15. května 1947 vytvořena Zvláštní komise OSN pro Palestinu (UNSCOP), ve které bylo zastoupeno jedenáct států (i Československo), ale žádná z velmocí. Výsledkem práce této komise bylo několik návrhů na řešení:

- Vytvoření dvou nezávislých států propojených v rámci hospodářské unie. Jeruzalém se širším okolím měl zůstat pod mezinárodní správou (*corpus separatum*).
- Vytvoření federace skládající se z židovského a arabského státu

Následující tři návrhy byly touto komisí vyhodnoceny jako nerealizovatelné:

- Vytvoření unitárního státu, ve kterém by bylo dominantní jedno z etnik

¹ AUTOR NEUVEDEN. *Izrael* [online]. [cit. 31.12.2013]. Dostupný na WWW:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Izrael#Vyhl.C3.A1.C5.A1en.C3.AD_nez.C3.A1vislosti_a_prvn.C3.AD_roky

² AUTOR NEUVEDEN. *Plán OSN na rozdělení Palestiny* [online]. [cit. 31.12.2013]. Dostupný na WWW:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Pl%C3%A1n_OSN_na_rozd%C4%9Blen%C3%AD_Palestiny

- Dva naprosto samostatné státy
- Kantonizace na úrovni jednotlivých měst či osad

Většina států v komisi prosazovala první možnost, Írán, Indie a Jugoslávie druhou možnost a Austrálie se mezi nimi nerozhodla.

Valné shromáždění OSN přijalo závěry komise UNSCOP 29. listopadu 1947 jako *Rezoluci valného shromáždění OSN č. 181*; 33 států hlasovalo pro, 13 proti, 10 se zdrželo hlasování a 1 stát se nezúčastnil hlasování.³

Rozdělení Palestiny na dva státy mělo následovat po stažení Britů z tohoto území.

1. Vysvětli tyto termíny:

- a) hospodářská unie
- b) federace (federativní stát)
- c) unitární stát
- d) kantonizace

2. Jaké důvody vedly OSN upřednostnit hospodářskou unii nebo federaci? Proč další návrhy (viz výchozí text) byly v podmínkách Palestiny nerealizovatelné?

3. Vysvětli význam slova rezoluce OSN. Jakým způsobem museli hlasovat stálí členové Rady bezpečnosti, aby mohla být rezoluce přijata?

4. Která z těchto tvrzení jsou vzhledem k výchozímu textu správná. Více jak jedna odpověď je správná.

- a) Teroristický útok na hotel King David byl jedním z mnoha útoků spáchaných Židy.
- b) Jeruzalém měl být součástí území pod správou Izraele.
- c) Nezávislost Státu Izrael byla vyhlášena v den ukončení Britského mandátu Palestina.
- d) V době vzniku Izraele žilo na jeho území více jak dvakrát tolik Arabů co Židů.
- e) Izraelské lodě nesmějí proplouvat Suezským průplavem.
- f) Izraeli se podařilo v Severní Americe zajmout Adolfa Eichmanna.
- g) Celkové množství členů OSN ke konci roku 1947 bylo 56
- h) Mezi státy, které hlasovaly proti přijetí Rezoluce Valného shromáždění OSN č. 181, patří většinou ty, na jejichž území je většinovým náboženstvím islám.

5. Na mapě níže označ:

- a) **Pásma Gazy** – politicky sporné území na východním pobřeží Středozemního moře; 1949 – 67 pod egyptskou správou, 1967 obsazena Izraelem, 1995 udělena převážně arabskému obyvatelstvu částečná autonomie.
- b) **Západní břeh Jordánu** – území ve východní části Izraele u hranic s Jordánskem; od šestidenní války okupováno Izraelem, 4. 5. 1994 přiznána části (oblast Jericha) západního břehu Jordánu částečná autonomie.

³ **Pro** plán hlasovaly tyto státy: Austrálie, Belgie, Bělorusko, Bolívie, Brazílie, Československo, Dánsko, Dominikánská republika, Ekvádor, Filipíny, Francie, Guatemala, Haiti, Island, Jihoafrická republika, Kanada, Kostarika, Libérie, Lucembursko, Nikaragua, Nizozemsko, Norsko, Nový Zéland, Panama, Paraguay, Peru, Polsko, Spojené státy americké, Sovětský svaz, Švédsko, Ukrajinská SSR, Uruguay a Venezuela.

Proti plánu hlasovaly tyto státy: Afghánistán, Egypt, Indie, Írán, Irák, Jemen, Kuba, Libanon, Pákistán, Řecko, Saúdská Arábie, Sýrie a Turecko.

Hlasování se **zdržely** tyto státy: Argentina, Etiopie, Chile, Honduras, Jugoslávie, Kolumbie, Mexiko, Salvador, Tchaj-wan (tehdy reprezentoval Čínu) a Spojené království.

Hlasování se **nezúčastnilo** Thajsko.

- c) **Golanské výšiny** – strategicky významná hornatá oblast na hranicích Sýrie a Izraele; od roku 1967 převážná část (1 150 km²) pod správou Izraele v důsledku šestidenní války.

Mapa Plán OSN na rozdělení Palestiny⁴ – upravená mapa⁵

⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Izrael* [online]. [cit. 31.12.2013]. Dostupný na WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:UN_Partition_Plan_For_Palestine_1947-cs.png

⁵ Obrázek zpracován pomocí volného softwaru „Zoner Callisto 5 FREE“

Řešení

1. Vysvětlí tyto termíny:

- a) hospodářská unie
 - a. vyšší stupeň ekonomické integrace; na rozdíl od nižších integračních forem (celní unie, společného trhu) nejen uvolňuje pohyb zboží a výrobních činitelů mezi členskými státy, ale také koordinuje jejich hospodářskou politiku
- b) federace (federativní stát)
 - b. politická forma státního zřízení, ve které několik států tvoří jeden federální stát se společnou ústavou, státním občanstvím a nejvyššími státními orgány; část státních funkcí je vyhrazena společným federálním orgánům (zpravidla obrana, zahraniční styky, měnová politika), ostatní funkce jsou v kompetenci orgánů jednotlivých členských států (především kultura a školství)
- c) unitární stát
 - c. jednotný, sjednocený – všechny důležité orgány státu existují pouze jednou, tzn. jedna vláda, jeden parlament, jeden představitel státu
- d) kantonizace
 - d. kanton – správní jednotka ve Švýcarsku (23 kantonů) se značným stupněm autonomie (vlastní kantonální parlament, vláda, ústava apod.) blízcí se federativnímu nebo konfederativnímu uspořádání; podle stejného vzoru mělo být rozděleno i území Palestiny na základě národnostního klíče

2. Jaké důvody vedly OSN upřednostnit hospodářskou unii nebo federaci? Proč další návrhy (viz výchozí text) byly v podmínkách Palestiny nerealizovatelné?

Hospodářská unie by donutila oba národy spolupracovat. „Čím je životní úroveň vyšší, tím je menší ochota válčit.“ Zároveň by se zohlednilo ekonomické zaměření každého etnika. Palestinci byli rozloženi na nejúrodnějších částech země – mohli by na trhu nabízet zemědělské přebytky a rozvíjet své obchodní aktivity. Židé by naopak mohli vyniknout v rozvoji průmyslové výroby a následného obchodu, bankovníctví apod. Viz předcházející úkol.

Federace by umožnila oběma národům rozvíjet jejich kulturní, politická a hospodářská specifika a zároveň by je donutila spolupracovat na nejvyšší možné politické úrovni ve společných federálních orgánech. Viz předcházející úkol.

Unitární stát a kantonizace by nepřicházely v úvahu, protože by musel být vždy upřednostněn jeden národ před druhým – především v zákonodárném sboru (většinu by měli přirozeně v první měsících společného státu Palestinci). Nicméně se počítalo s postupným nárůstem židovské populace, která by později převážila nad palestinskou v důsledku přistěhovalectví. Sami Palestinci takový model již dopředu zavrhovali, protože nebyli ochotni sdílet společný stát se Židy a dělit se s nimi o, podle nich, jejich vlastní území.

Palestinci sami odmítli, že by jim „nějaká“ organizace (OSN) diktovala, s kým mají žít ve svém státě, který si chtěli vytvořit sami, především bez židovské populace. Pozdější historický vývoj oblasti ukázal, že se Palestinci dopustili velké chyby, když odmítli nabízené založení vlastního státu na principu hospodářské unie. Následné válečné konflikty mezi Izraelem a arabskými státy čím dál tím více oprávněně legalizovaly existenci židovského státu, jehož byl nucen arabský svět vzít na vědomí. Pozdější požadavek likvidace státu Izrael ze strany arabských států nebyl mezinárodním společenstvím akceptován již jenom proto, že mezinárodní společenství po 2. světové válce deklarovalo právo každého národa na sebeurčení.

3. Vysvětlí význam slova rezoluce OSN. Jakým způsobem museli hlasovat stálí členové Rady bezpečnosti, aby mohla být rezoluce přijata?

Rezoluce – zásadní usnesení OSN vzešlé z kolektivního jednání (schůze, sjezdu ap.). Hlasování OSN je založeno na většinovém principu, který je definován buď nadpoloviční většinou, nebo kvalifikovanou většinou (používá se v zásadních rozhodnutích OSN). Současně však musí s rezolucí souhlasit (nebo se zdržet hlasování) všichni stálí členové (SSSR – dnes Rusko⁶, USA, Velká Británie, Francie, Čína – dnes Tchaj-wan⁶) Rady bezpečnosti OSN – tzn., že nikdo z nich nesmí použít právo veta; viz ³.

4. Která z těchto tvrzení jsou vzhledem k výchozímu textu správná. Více jak jedna odpověď je správná.

- a) Teroristický útok na hotel King David byl jedním z mnoha útoků spáchaných Židy.
- b) ~~Jeruzalém měl být součástí území pod správou Izraele.~~
- c) ~~Nezávislost Státu Izrael byla vyhlášena v den ukončení Britského mandátu Palestina.~~
- d) V době vzniku Izraele žilo na jeho území více jak dvakrát tolik Arabů co Židů.
- e) ~~Izraelské lodě nesmějí proplouvat Suezským průplavem.~~
- f) ~~Izraeli podařilo v Severní Americe zajmout Adolfa Eichmanna.~~
- g) ~~Celkové množství členů OSN ke konci roku 1947 bylo 56~~
- h) Mezi státy, které hlasovaly proti přijetí Rezoluce Valného shromáždění OSN č. 181, patří většinou ty, na jejichž území je většinovým náboženstvím islám.

5. Na mapě níže označ:

- a) **Pásma Gazy** – politicky sporné území na východním pobřeží Středozemního moře; 1949 – 67 pod egyptskou správou, 1967 obsazena Izraelem, 1995 udělena převážně arabskému obyvatelstvu částečná autonomie.
- b) **Západní břeh Jordánu** – území ve východní části Izraele u hranic s Jordánskem; od šestidenní války okupováno Izraelem, 4. 5. 1994 přiznána části (oblast Jericha) západního břehu Jordánu částečná autonomie.
- c) **Golanské výšiny** – strategicky významná hornatá oblast na hranicích Sýrie a Izraele; od roku 1967 převážná část (1 150 km²) pod správou Izraele v důsledku šestidenní války.

⁶ Čína byla reprezentována Čínskou republikou na ostrově Tchaj-wan. Od roku 1971 je Čína v OSN a tedy i v Radě bezpečnosti zastoupena pevninskou Čínskou lidovou republikou. Po rozpadu Sovětského svazu v roce 1991 zaujalo post stálého člena Rady bezpečnosti Rusko.

Mapa Plán OSN na rozdělení Palestiny⁴ – upravená mapa⁷

⁷ Obrázek zpracován pomocí volného softwaru „Zoner Callisto 5 FREE“